

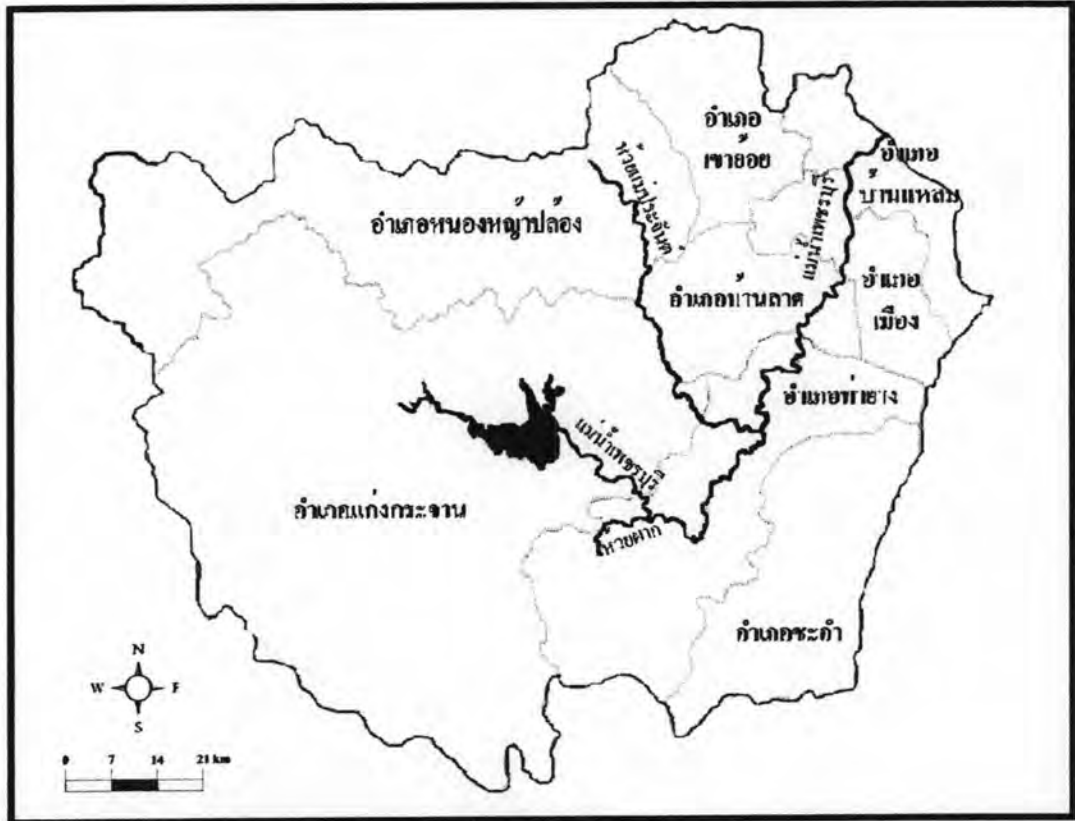

3.1 กลุ่มน้ำเพชรบุรี

กลุ่มน้ำเพชรบุรีเป็นลุ่มน้ำขนาดกลางมีพื้นที่ทั้งหมด 5,607 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเพชรบุรี มีอาณาเขตทางเหนือติดต่อกับลุ่มน้ำแม่กลอง บริเวณอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี และอำเภออัมพวา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ทางใต้ติดต่อกับลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลอ่าวไทยตะวันตก (ลุ่มน้ำย่อยปราณบุรี) บริเวณอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทางด้านตะวันตกติดต่อกับประเทศสหภาพเมียนมาร์ และทางด้านตะวันออกติดอ่าวไทยเริ่มตั้งแต่ปากอ่าวบางตะบูน อำเภอบ้านแหลมถึงสนามบินบ้านบ่อฝ้าย อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประชากรในกลุ่มน้ำเพชรบุรี ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2549 เท่ากับ 456,681 คน (กรมการปกครอง, 2550)

ระบบแม่น้ำของกลุ่มน้ำเพชรบุรีจะประกอบด้วยลำน้ำสายหลักสายใหญ่สายเดียวที่ไหลผ่านแนวแกนกลางของพื้นที่ลุ่มน้ำในแนวทิศตะวันตกไปยังทิศตะวันออก และมีลำน้ำสาขาสาขารอง 4-5 สายไหลลงสู่แม่น้ำสายหลักในแนวเหนือใต้ แม่น้ำเพชรบุรีเป็นแม่น้ำสายหลักของกลุ่มน้ำเพชรบุรี มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาตะนาวศรีทางด้านตะวันตก และไหลลงสู่อ่าวไทยที่อำเภอบ้านแหลมซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของลุ่มน้ำ โดยแม่น้ำเพชรบุรีมีความยาวประมาณ 200 กิโลเมตร ไหลผ่านพื้นที่ 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแก่งกระจาน อำเภอท่ายาง อำเภอบ้านลาด อำเภอเมือง และอำเภอบ้านแหลม ดังแสดงในภาพที่ 3.1 ลำน้ำสาขาสาขารองที่สำคัญ ประกอบด้วย แม่น้ำบางกลอย เกิดจากเทือกเขาตะนาวศรีทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของลุ่มน้ำมาบรรจบกับแม่น้ำเพชรบุรีที่บ้านห้วยครก ตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน แม่น้ำบางกลอยมีความยาวทั้งสิ้น 60 กิโลเมตร มีพื้นที่รับน้ำประมาณ 438 ตารางกิโลเมตร ลำน้ำสาขารองสายที่สอง คือ ห้วยแม่ประโคน เกิดจากเทือกเขาสูงทางด้านเหนือของลุ่มน้ำไหลมาบรรจบกับแม่น้ำเพชรบุรีที่บ้านประดู่ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน มีความยาวของลำน้ำประมาณ 55 กิโลเมตร พื้นที่รับน้ำ 527 ตารางกิโลเมตร ลำน้ำสาขาสายที่สาม คือ ห้วยแม่ประจันต์ เกิดจากเทือกเขาในเขตจังหวัดราชบุรีทางทิศเหนือของลุ่มน้ำ และไหลจากเหนือลงมาใต้ผ่านอำเภอหนองหญ้าปล้องมารวมกับแม่น้ำเพชรบุรีบริเวณบ้านท่าซึก อำเภอท่ายาง เหนือเขื่อนเพชรบุรีประมาณ 200 เมตรมีความยาวของลำน้ำประมาณ 56 กิโลเมตร มีพื้นที่รับน้ำประมาณ 1,085 ตารางกิโลเมตร ลำน้ำสาขาสายที่ 4 คือ ห้วยผาก เกิดจากภูเขาอ่างแก้วและภูเขาน้ำหอยคทางตอนใต้ของลุ่มน้ำ และไหลในแนวทิศใต้-เหนือมารวมกับแม่น้ำเพชรบุรีบริเวณใกล้บ้านวังมะละกอ ตำบลลัดหลวง มีความยาวประมาณ 32 กิโลเมตร มีพื้นที่รับน้ำประมาณ 313 ตารางกิโลเมตร ปริมาณน้ำท่าของกลุ่ม

น้ำเพชรบุรีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1,385 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี ส่วนปริมาณน้ำฝนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1,064 มิลลิเมตร/ปี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ , 2537) จากระบบแม่น้ำของกลุ่มน้ำเพชรบุรีข้างต้นจึงแบ่งกลุ่มน้ำเพชรบุรีเป็น 3 กลุ่มน้ำย่อย ได้แก่ กลุ่มน้ำเพชรบุรีตอนบน กลุ่มน้ำห้วยแม่ประจันต์ และกลุ่มน้ำเพชรบุรีตอนล่าง

ภาพที่ 3.1 อําเภอต่าง ๆ ที่แม่น้ำเพชรบุรีและลำน้ำสาขาไหลผ่าน

3.2 สภาพภูมิประเทศของกลุ่มน้ำเพชรบุรี

พื้นที่ส่วนใหญ่ของกลุ่มน้ำเพชรบุรี ประกอบด้วยที่สูงและที่ราบทางทิศตะวันตกเป็นที่สูงและมีเทือกเขาตะนาวศรีกั้นพรมแดนระหว่างไทยและพม่า ทางทิศตะวันออกเป็นที่ราบลุ่มไปจนจรดอ่าวไทย ซึ่งเป็นที่ประกอบการเกษตรได้เป็นอย่างดี สภาพภูมิประเทศของกลุ่มน้ำเพชรบุรีโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 เขต ได้แก่

3.2.1 เขตภูเขาและที่สูงทางด้านตะวันตก

เขตนี้อยู่ในอําเภอท่ายาง อําเภอหนองหอยปล้อง และอําเภอแก่งกระจาน ด้านตะวันตกติดกับประเทศเมียนมาร์ เป็นบริเวณที่สูงชันของกลุ่มน้ำ พื้นที่บริเวณถัดมาจะค่อย ๆ ลาดต่ำลงมาทางทิศตะวันออกโดยมีเทือกเขาเป็นแนวเขต ลักษณะยาวจากเหนือมาได้ และเป็นสันปัน

น้ำ ซึ่งเป็นต้นแม่น้ำเพชรบุรีและแม่น้ำปราณบุรี นอกจากนี้ยังมีเทือกเขาที่เป็นแนวเตี้ย ๆ และแนวเขาทำให้เกิดที่ราบระหว่างภูเขา

3.2.2 เขตที่ราบลุ่มแม่น้ำ

เขตนี้มีแม่น้ำเพชรบุรีเป็นแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน เป็นเขตพื้นที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดของกลุ่มน้ำ มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น และเป็นเขตเกษตรกรรมที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรี นอกจากนั้นยังมีแม่น้ำสายสั้นและลำธารหลายสาย อีกทั้งยังมีเขื่อนแก่งกระจานที่เป็นแหล่งเก็บกักน้ำที่ส่งให้ระบบชลประทาน จึงทำให้เขตที่ราบบริเวณนี้เป็นบริเวณที่เหมาะสมการทำเกษตรกรรม

3.2.3 เขตที่ราบชายทะเล

เป็นเขตที่อยู่ทางด้านตะวันออกของกลุ่มน้ำติดอ่าวไทย พื้นที่ชายฝั่งทะเลบริเวณนี้เป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญของกลุ่มน้ำเพชรบุรี บริเวณที่ราบชายฝั่งทะเลตอนบนเขตอำเภอบ้านแหลมเป็นพื้นที่เหมาะสำหรับการประมง และที่ราบชายฝั่งทะเลตอนล่างจากแหลมผักเบี้ย ชะอำถึงหัวหินเป็นชายหาดสวยงามและเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญระดับประเทศ

จากภูมิประเทศที่แตกต่างกันในแต่ละเขตทำให้มีลักษณะทางภูมิอากาศ สภาพทางธรณีวิทยา การใช้ที่ดิน รวมถึงสภาพพืชที่ปกคลุมดินแตกต่างกันไปดังแสดงในตารางที่ 3.1

3.3 ปริมาณฝนในลุ่มน้ำเพชรบุรี

ฝนในลุ่มน้ำเพชรบุรีเกิดจากหรืออยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเกิดในช่วงเดือนพฤษภาคม-พฤศจิกายน ทำให้ช่วงเวลาดังกล่าวมีปริมาณฝนมาก นอกจากนี้ยังมีฝนเนื่องจากอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนที่เกิดเป็นฤดูกาลในช่วงปลายเดือนตุลาคม เป็นส่วนเสริมทำให้ฝนในเดือนดังกล่าวมีปริมาณสูงในบางปีและเป็นเหตุของการเกิดน้ำท่วมบ่อยครั้ง ปริมาณฝนในช่วงเดือนพฤษภาคม-พฤศจิกายน มีค่าเฉลี่ยประมาณร้อยละ 90 ของฝนทั้งปี ส่วน 5 เดือนที่เหลือคือ เดือนธันวาคม-เมษายน มีค่าเฉลี่ยประมาณร้อยละ 10 ของฝนทั้งปี

ลุ่มน้ำเพชรบุรีมีสถานีวัดน้ำฝนที่มีการเก็บข้อมูลจนถึงปัจจุบันจำนวน 16 สถานี (ศูนย์อุทกวิทยาและบริหารน้ำภาคตะวันตก, 2550) เป็นสถานีวัดน้ำฝนของกรมชลประทาน 9 สถานี และของกรมอุตุนิยมวิทยา 7 สถานี ดังแสดงในตารางที่ 3.2 และภาพที่ 3.2 จากข้อมูลสถานีวัดน้ำฝน ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำเพชรบุรีและข้างเคียง และจากข้อมูลปริมาณฝนรายปีเฉลี่ยสรุปได้ว่า ลุ่มน้ำเพชรบุรีมีปริมาณฝนรายปีเฉลี่ยผันแปรตั้งแต่ 900 มิลลิเมตร จนถึงประมาณ 1,400 มิลลิเมตร โดยมีปริมาณฝนรายปีเฉลี่ยทั้งพื้นที่ลุ่มน้ำเท่ากับ 1,063.8 มิลลิเมตร ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของประเทศและของภาคกลาง แสดงให้เห็นถึงปริมาณน้ำจากธรรมชาติที่ค่อนข้างน้อยอันเป็นข้อจำกัดทางภูมิประเทศที่อยู่ในเขตเงาฝน และปริมาณฝนในช่วงฤดูฝนเท่ากับ 880.0 มิลลิเมตร หรือคิดเป็น

ตารางที่ 3.1 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ลุ่มน้ำเพชรบุรี

ชื่อลุ่มน้ำ	พื้นที่รับน้ำ (ตร.กม.)	ลักษณะทางกายภาพ			
		ภูมิอากาศ	การใช้ที่ดิน	พืชปกคลุมดิน	ธรณีวิทยา
เพชรบุรีตอนบน	2,210	มรสุมเขตร้อน มีฤดูฝนยาว ช่วงเวลาที่อากาศมีความชื้นสูง 6.5-8 เดือน มีอากาศหนาวเย็นในหุบเขาในฤดูแล้ง	เป็นพื้นที่ป่าไม้ มีหน้าดินชั้นไม่เหมาะสำหรับทำเกษตรกรรม เป็นเขตเขาสูงมีความลาดชัน > 35%	ป่าดิบชื้น พันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ยาง ตะเคียน มะค่า เป็นต้น	พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่สูงมุมเทของหินตั้งแต่ 30-70 องศา ประกอบด้วยหินโคลน หินทราย หินควอร์ตไซต์ และหินแกรนิต
ห้วยแม่ประจันต์	1,328	มรสุมเขตร้อนที่มีฤดูฝนยาว	พื้นดินเกิดจากตะกอนทับถมเหมาะในการทำเกษตรกรรม	ข้าว พืชผัก และไม้ผล	พื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบด้วยดินชุดแม่กลอง ในบางบริเวณเป็นหินทำตะกร้อ
เพชรบุรีตอนล่าง	2,069	มรสุมเขตร้อนที่มีฤดูแล้งยาว ช่วงเวลาที่อากาศมีความชื้นสูง 4.5-5.5 เดือน เป็นบริเวณที่มีฝนน้อย	ใช้ในการทำเกษตรกรรม ในช่วงต้น ส่วนช่วงปากแม่น้ำจะมีน้ำทะเลท่วมถึง บางส่วนเป็นหาดทรายและสถานที่พักผ่อน	ผลไม้ ข้าว ไม้ชายเลน	ที่ราบลุ่มเกิดจากการสะสมของตะกอนน้ำพัดพา บางบริเวณมีกรวดทราย หินมน หินหลุด ทรายแป้ง ดินและโคลน

ที่มา : คัดแปลงจาก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2537.

ปริมาณฝนร้อยละ 82.72 ของปริมาณฝนทั้งปี และสามารถสรุปการผันแปรของปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ยทั้งลุ่มน้ำเพชรบุรีได้ โดยพบว่าเดือนตุลาคมเป็นเดือนที่มีปริมาณน้ำมากที่สุดคือ 248.5 มิลลิเมตรและในช่วงเดือนมกราคมเป็นช่วงที่มีปริมาณน้ำน้อยที่สุดคือ 6.4 มิลลิเมตร ในขณะที่ช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนเมษายนเป็นช่วงขาดน้ำมีปริมาณความสมดุลของน้ำน้อยที่สุด

ตารางที่ 3.2 สถานีวัดน้ำฝนในกลุ่มน้ำเพชรบุรี

รหัสสถานี	ที่ตั้งสถานี	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
37550	บ้านจะโปรง (B.11) อ.หนองหญ้าปล้อง	กรมชลประทาน
37101	เขื่อนแก่งกระจาน (B.5) อ.แก่งกระจาน	กรมชลประทาน
37181	ห้วยผาก (B.8A) อ.ท่ายาง	กรมชลประทาน
37400	ห้วยแม่สะเรียง ลงอ่างเก็บน้ำแก่งกระจาน	กรมชลประทาน
37440	ห้วยมะเร็ว ลงอ่างเก็บน้ำแก่งกระจาน	กรมชลประทาน
37470	เขาพะเนินทุ่ง ลงแก่งกระจาน	กรมชลประทาน
37450	ห้วยแม่คะเมย ลงแก่งกระจาน	กรมชลประทาน
37410	ห้วยกระสังข์ ลงแก่งกระจาน	กรมชลประทาน
37430	อบต.ยางน้ำกลัดใต้ อ.หนองหญ้าปล้อง	กรมชลประทาน
37012	ต.คลองกระแซง อ.เมือง	กรมอุตุนิยมวิทยา
37042	ต.เขาย้อย อ.เขาย้อย	กรมอุตุนิยมวิทยา
37032	ต.บ้านแหลม อ.บ้านแหลม	กรมอุตุนิยมวิทยา
37022	ต.บ้านลาด อ.บ้านลาด	กรมอุตุนิยมวิทยา
37322	ต.หนองหญ้าปล้อง อ.หนองหญ้าปล้อง	กรมอุตุนิยมวิทยา
37052	ต.ชะอำ อ.ชะอำ	กรมอุตุนิยมวิทยา
37062	ต.ท่ายาง อ.ท่ายาง	กรมอุตุนิยมวิทยา

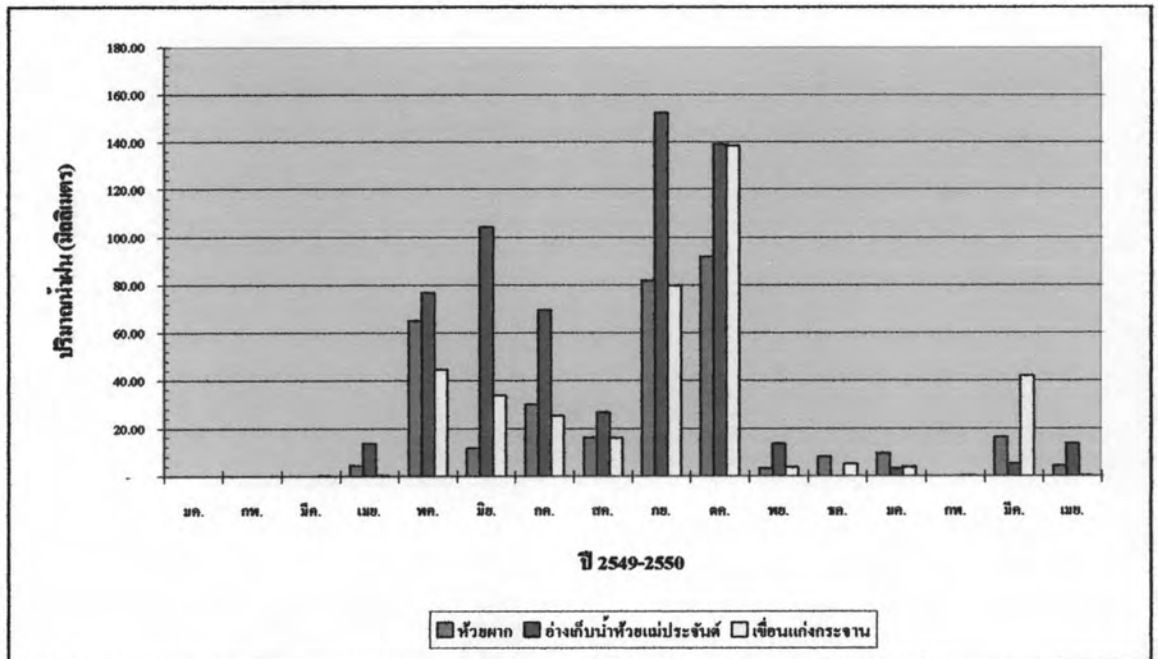
ที่มา : ศูนย์อุทกวิทยาและบริหารน้ำภาคตะวันตก 2550.

3.4 สภาพน้ำท่าในกลุ่มน้ำเพชรบุรี

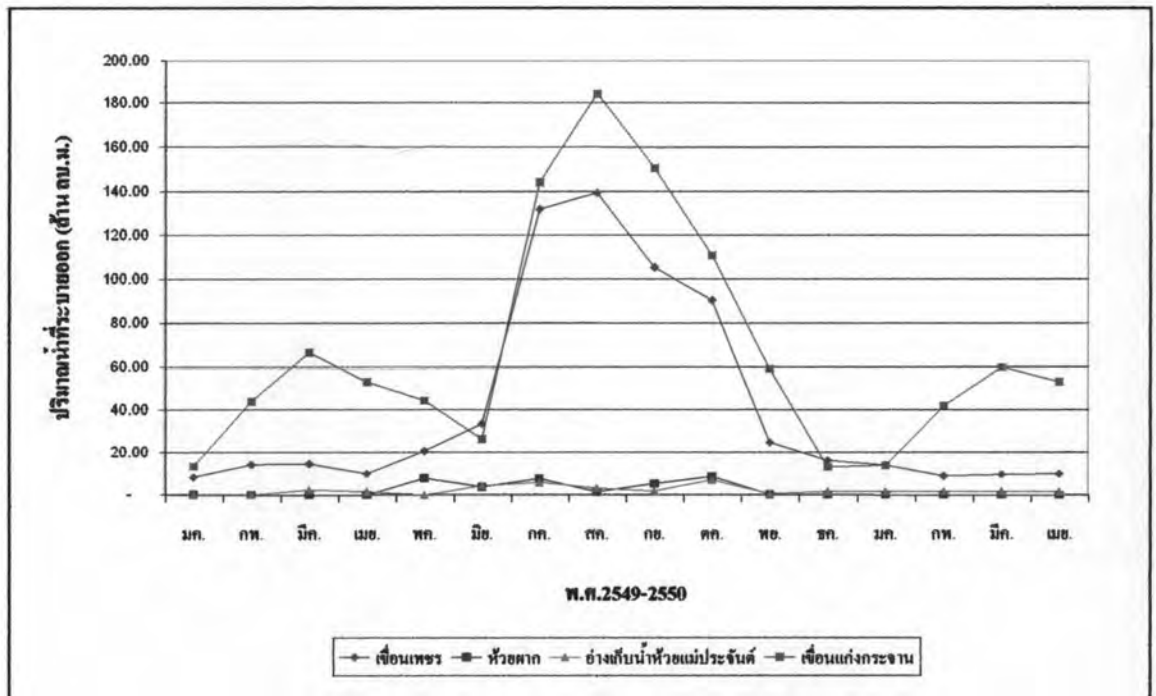
น้ำท่าในกลุ่มน้ำเพชรบุรี ได้แก่ น้ำฝนที่ไหลลงสู่ห้วยแม่ประจันต์ ห้วยผาก และแม่น้ำเพชรบุรี ในอดีตสภาพน้ำท่าเหล่านี้ไหลตามธรรมชาติ ปริมาณน้ำท่าขึ้นกับปริมาณน้ำฝนที่ตกลงมา แต่เมื่อมีการสร้างเขื่อนแก่งกระจานและเขื่อนเพชรกันแม่น้ำเพชรบุรี และเขื่อนแม่ประจันต์กันห้วยแม่ประจันต์ สภาพน้ำท่าจึงถูกควบคุมโดยการปิดและเปิดประตูระบายน้ำของเขื่อนดังกล่าว ซึ่งช่วงเวลาในการปิดและเปิดประตูระบายน้ำของเขื่อนต่าง ๆ ยังคงขึ้นอยู่กับการพิจารณาปริมาณน้ำฝนที่ตกเหนือเขื่อน ช่วงเวลาที่มีการระบายน้ำออกมากที่สุดอยู่ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคมซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีปริมาณน้ำฝนมาก ดังแสดงในภาพที่ 3.3 และ 3.4 จึงทำให้น้ำในแม่น้ำเพชรบุรีมีปริมาณมากขึ้นด้วย ปริมาณน้ำท่าส่วนใหญ่ในกลุ่มแม่น้ำเพชรบุรีจะถูกนำไปใช้ประโยชน์เพื่อเกษตรกรรมบริเวณสองฝั่งแม่น้ำเพชรบุรี คลองส่งน้ำสายใหญ่สาย 1-3 และคลองส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งซ้าย ใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคและการผลิตประปา ผลักดันน้ำเค็มและน้ำเสีย และกิจกรรมต่าง ๆ ของจังหวัด เช่น การแข่งเรือยาว ดังแสดงในภาพที่ 3.5

ภาพที่ 3.2 สถานีวัดน้ำฝนในกลุ่มน้ำเพชรบุรี

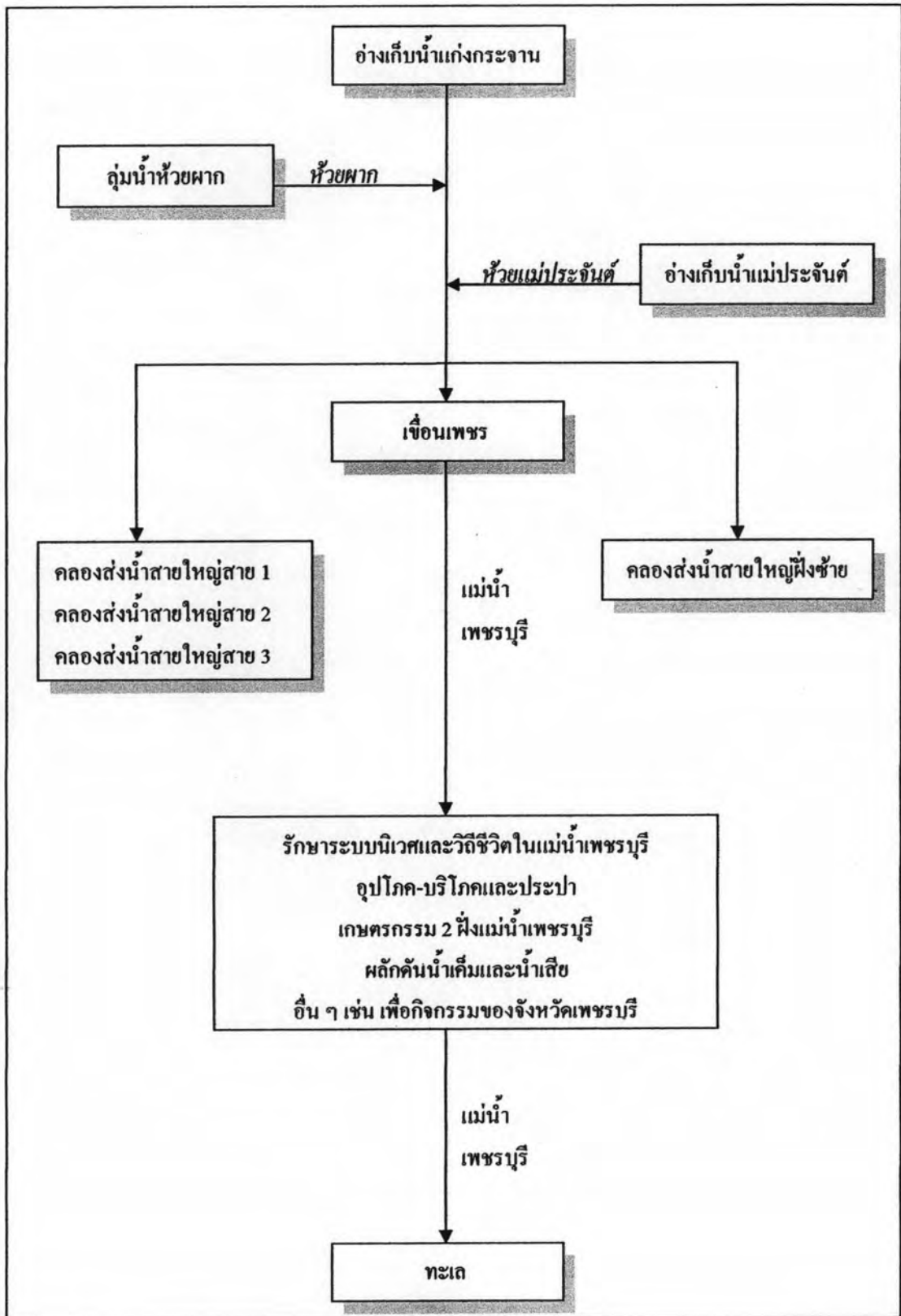

ภาพที่ 3.3 ปริมาณน้ำฝนที่ตกในห้วยผากและเขื่อนในกลุ่มน้ำเพชรบุรี

ภาพที่ 3.4 ปริมาณน้ำที่ระบายออกจากห้วยผากและเขื่อนในกลุ่มน้ำเพชรบุรี

ปัจจุบันในกลุ่มน้ำเพชรบุรีมีสถานีวัดน้ำท่าทั้งหมด 5 สถานีอยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทาน โดยกระจายอยู่บนแม่น้ำเพชรบุรี 3 สถานี ห้วยแม่ประจันต์ 1 สถานี และห้วยผาก 1 สถานี ดังแสดงในภาพที่ 3.6 และ ตารางที่ 3.3 สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 8(2550) รายงานปริมาณน้ำท่าที่สถานี B.3A บริเวณหลังเขื่อนแก่งกระจาน อ.แก่งกระจาน พบว่าเดือนมีนาคม พ.ศ. 2549 มีปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยสูงสุดประมาณ 108.7 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยต่ำสุดในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2548 ประมาณ 26.48 ล้านลูกบาศก์เมตร ส่วนปริมาณน้ำเฉลี่ยทั้งหมดในรอบปีประมาณ 683.1 ล้านลูกบาศก์เมตร ส่วนที่สถานี B.10 บริเวณหลังเขื่อนเพชร อำเภอกำแพง มีปริมาณน้ำเฉลี่ยสูงสุดในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2548 ประมาณ 31.85 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีปริมาณน้ำเฉลี่ยต่ำสุดในเดือนกันยายน พ.ศ. 2548 ประมาณ 4 ล้านลูกบาศก์เมตร ส่วนปริมาณน้ำเฉลี่ยทั้งหมดในรอบปีประมาณ 113.4 ล้านลูกบาศก์เมตร

ภาพที่ 3.5 แผนผังสภาพน้ำท่าในกลุ่มน้ำเพชรบุรี

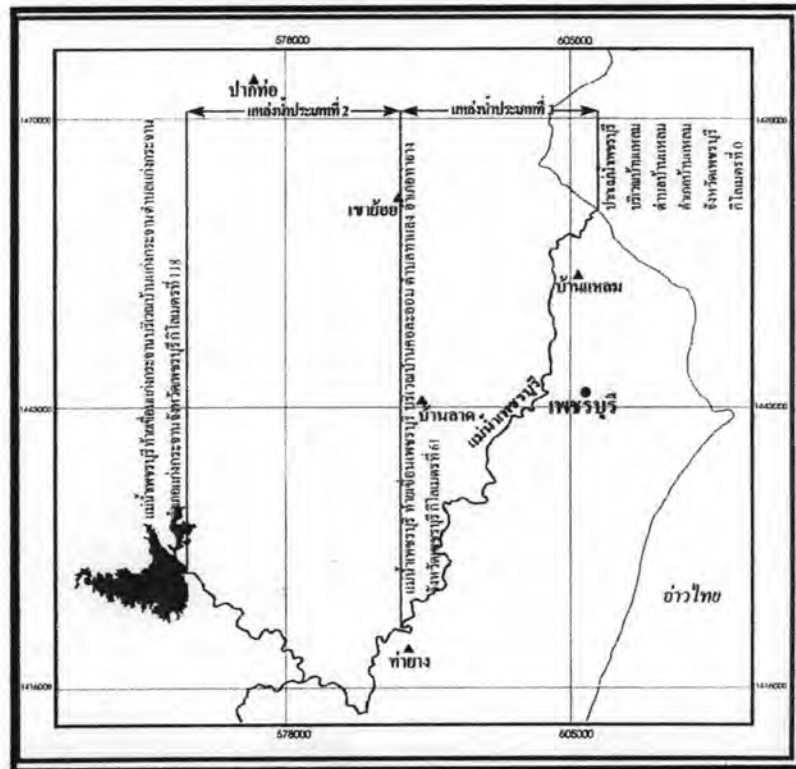
ภาพที่ 3.6 สถานีวัดน้ำทำในกลุ่มน้ำเพชรบุรี
ที่มา : ศูนย์อุทกวิทยาและบริหารน้ำภาคตะวันตก 2550.

ตารางที่ 3.3 สถานีวัดน้ำทำในกลุ่มน้ำเพชรบุรี

รหัสสถานี	ที่ตั้งสถานี	กลุ่มน้ำย่อย
B10	บ้านท่าช้าง อ.ท่าช้าง	เพชรบุรีตอนล่าง
B5	ท้ายเขื่อนแก่งกระจาน อ.แก่งกระจาน	เพชรบุรีตอนบน
B3	บ้านสองพี่น้อง อ.แก่งกระจาน	เพชรบุรีตอนบน
B6	สะพานทางหลวง ต.วังจันทร์ อ.แก่งกระจาน	ห้วยแม่ประจันต์
B8A	บ้านกะเหรี่ยง อ.ท่าช้าง	ห้วยผาก

3.5 คุณภาพน้ำของแม่น้ำเพชรบุรี

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแบ่งแม่น้ำเพชรบุรีออกเป็น 2 ส่วน (กรมควบคุมมลพิษ , 2543) เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ลุ่มน้ำ ดังแสดงในภาพที่ 3.7 โดยแม่น้ำเพชรบุรีตอนบนเริ่มตั้งแต่ท้ายเขื่อนแก่งกระจาน บริเวณบ้านแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน ถึงท้ายเขื่อนเพชร บริเวณบ้านคอดูม ตำบลท่าแลง อำเภอยางใหญ่ เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 2 คือ เป็นแหล่งน้ำที่มีคุณภาพดีสามารถใช้ประโยชน์ได้หลากหลายเนื่องจากการปนเปื้อนของน้ำเสียน้อย และตอนล่างเริ่มตั้งแต่ท้ายเขื่อนเพชร จนถึงปากแม่น้ำเพชรบุรี บริเวณบ้านแหลม ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม ให้เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 3 คือ เป็นแหล่งน้ำที่มีคุณภาพพอใช้ เนื่องจากการปนเปื้อนของน้ำเสียค่อนข้างมาก แหล่งน้ำประเภทนี้สามารถใช้ประโยชน์ในการอุปโภคและบริโภคได้ โดยผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพแบบทั่วไป และการฆ่าเชื้อโรค และยังสามารถใช้เพื่อการเกษตรและอุตสาหกรรมได้

ภาพที่ 3.7 การแบ่งประเภทคุณภาพน้ำของแม่น้ำเพชรบุรี
ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ 2543.

จากการตรวจวัดคุณภาพน้ำในแม่น้ำเพชรบุรี จำนวน 10 สถานี ดังแสดงในตารางที่ 3.4 และภาพที่ 3.8 โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 8 (2550) พบว่าคุณภาพน้ำโดยเฉลี่ยในแม่น้ำช่วงแรก (PC05-PC06) มีคุณภาพส่วนใหญ่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กรมควบคุมมลพิษกำหนด คือน้ำมีคุณภาพพอใช้จัดเป็นประเภทที่ 3 ปัญหาคุณภาพน้ำที่สำคัญ ได้แก่ ปริมาณออกซิเจนที่ละลาย

น้ำ (DO) ซึ่งต่ำกว่า 6.0 มก./ล. เมื่อน้ำไหลผ่านเลขบริเวณนี้ไปแล้ว เข้าสู่ช่วงที่ 2 ของแม่น้ำเพชรบุรี คุณภาพน้ำเริ่มต่ำลงเนื่องจากการปนเปื้อนของน้ำเสียมาก จนกระทั่งคุณภาพน้ำต่ำกว่าเกณฑ์ที่กรมควบคุมมลพิษกำหนด เป็นแหล่งน้ำที่จัดอยู่ในประเภทที่ 4 คือ เป็นแหล่งน้ำที่มีคุณภาพต่ำ สามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการอุตสาหกรรมเท่านั้น สิ่งที่ทำให้น้ำบริเวณนี้มีคุณภาพต่ำ คือ มีการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ที่อาศัยอยู่ในสัตว์เลือดอุ่นมาก ได้แก่ แบคทีเรียชนิด

ตารางที่ 3.4 สถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำในกลุ่มน้ำเพชรบุรี

รหัสสถานี	ที่ตั้งสถานี	ประเภทคุณภาพน้ำ
PC01	ปากแม่น้ำเพชรบุรี อ.บ้านแหลม	3
PC02	สะพานข้ามก่อนเข้าบ้านแหลม อ.บ้านแหลม	3
PC03	สะพานเทศบาล ต.คลองกระแซง อ.เมือง	3
PC04	สะพาน ถ.เพชรเกษม บ้านคันมะม่วง-บ้านหม้อ อ.เมือง	3
PC4.1	สะพานราษฎร์ร่วมศรัทธาราม อ.บ้านลาด	3
PC4.9	สะพานยางห้อยง ต.ท่ายาง อ.ท่ายาง	3
PC05	ท้ายเขื่อนเพชร ต.ท่าแดง อ.ท่ายาง	2
PC5.1	สะพานท่าไม้รวก ต.ท่าไม้รวก อ.ท่ายาง	2
PC5.9	สะพานสองพี่น้อง ต.สองพี่น้อง อ.แก่งกระจาน	2
PC06	ท้ายเขื่อนแก่งกระจาน ต.แก่งกระจาน อ.แก่งกระจาน	2

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ 2550.

ภาพที่ 3.8 สถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำ

โคลิฟอร์มและฟีคัลโคลิฟอร์ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณปากแม่น้ำเพชรบุรี คุณภาพน้ำจัดอยู่ในประเภทที่ 5 คือ เสื่อมโทรมมาก สามารถใช้ประโยชน์เพื่อการคมนาคมเท่านั้น ปัญหาคุณภาพน้ำที่สำคัญ คือ มีการปนเปื้อนของสิ่งสกปรกที่เป็นสารอินทรีย์ (BOD) มาก ดังแสดงในตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 คุณภาพน้ำเฉลี่ยของแม่น้ำเพชรบุรี พ.ศ. 2549

สถานี	ค่าเฉลี่ยคุณภาพน้ำ**					ประเภทคุณภาพน้ำ (เกณฑ์คุณภาพน้ำ)	ปัญหา
	DO	BOD	NH ₃	TCB	FCB		
	(mg/l)			(MPN/100ml)			
PC01	5.50	5.27	0.52	452,666.67	64,000.00	5 (ต่ำมาก)	BOD NH ₃ TCB FCB
PC02	5.53	2.10	0.23	25,666.67	15,666.67	3 (พอใช้)	BOD TCB FCB
PC03	6.50	1.90	0.05	41,666.67	32,000.00	4 (ต่ำ)	TCB FCB
PC04	6.17	3.10	0.10	17,000.00	6,766.67	4 (ต่ำ)	FCB
PC4.1	6.50	1.83	0.13	3,100.00	1,200.00	3 (พอใช้)	FCB
PC4.9	7.23	1.07	0.06	1,056.67	536.67	3 (พอใช้)	-
PC05	7.50	1.37	0.26	1,000.00	193.33	2 (ดี)	-
PC5.1	7.13	1.27	0.06	366.67	110.00	2 (ดี)	-
PC5.9	6.80	1.03	0.10	1,106.67	403.33	2 (ดี)	-
PC06	7.00	2.00	0.22	1,076.67	190.00	3 (พอใช้)	BOD
มาตรฐานคุณภาพน้ำประเภทที่							
2	≥ 6.0	≤ 1.5	≤ 0.5	≤ 5,000	≤ 1,000	ดี	(PC05-PC06)
3	≥ 4.0	≤ 2.0	≤ 0.5	≤ 20,000	≤ 4,000	พอใช้	(PC01-4.9)

หมายเหตุ ** หมายถึง ค่าเฉลี่ยคุณภาพน้ำจากการเก็บตัวอย่างทั้งหมด 3 ครั้งตั้งแต่วันที่ 1

มกราคม ถึง วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2549

ช่องที่แรเงาหมายถึงค่าเกินมาตรฐานคุณภาพน้ำ

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ 2550.

3.6 เขตการปกครองและประชากรในลุ่มน้ำเพชรบุรี

พื้นที่ส่วนใหญ่ของลุ่มน้ำเพชรบุรีอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี ดังนั้นในการศึกษาคั้งนี้จึงเลือกศึกษาในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีเท่านั้น ซึ่งจังหวัดเพชรบุรีมีพื้นที่ทั้งหมด 6,225.14 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ 93 ตำบล 698 หมู่บ้าน 2 เทศบาลเมือง 9 เทศบาลตำบลและ 69 องค์การบริหารส่วนตำบล (กรมการปกครอง, 2550) ดังแสดงในตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.6 การแบ่งเขตการปกครองในจังหวัดเพชรบุรี

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวน (แห่ง)			
		ตำบล	หมู่บ้าน	อบต.	เทศบาลเมือง / ตำบล
เมือง	283,901	24	184	17	1 / 2
หนองหญ้าปล้อง	1,249,799	4	31	3	-
ท่าช้าง	736,667	12	119	10	0 / 3
แก่งกระจาน	2,500,478	6	52	5	-
บ้านลาด	298,138	18	115	12	0 / 1
บ้านแหลม	189,885	10	73	9	0 / 2
เขาย้อย	305,648	10	57	8	0 / 1
ชะอำ	660,622	9	67	5	1 / 0

ที่มา : กรมการปกครอง 2550.

จากพื้นที่ในจังหวัดเพชรบุรีทั้งหมด 8 อำเภอ มีเพียง 6 อำเภอ 24 ตำบล 3 เทศบาลตำบล และ 1 เทศบาลเมืองที่มีแม่น้ำเพชรบุรี ห้วยแม่ประจันต์ และห้วยผากไหลผ่าน ดังนั้นการรวบรวมจำนวนประชากรและศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคตจะศึกษาในพื้นที่ข้างต้นเท่านั้น กรมการปกครอง (2550) รายงานจำนวนประชากรในพื้นที่ศึกษา ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2549 มีจำนวนทั้งสิ้น 186,756 คน ซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ดังแสดงในตารางที่ 3.7 ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในเขตเทศบาลเมือง เทศบาลตำบล หรือตำบลที่เป็นที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอ ในด้านการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรในพื้นที่ศึกษา ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2536-2549 พบว่าพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่มีประชากรเพิ่มขึ้นเล็กน้อยตั้งแต่ 0.29-4.43 % โดยเทศบาลตำบลบ้านลาดมีอัตราการเพิ่มประชากรสูงสุด และเป็นที่น่าสังเกตว่าพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี เทศบาลตำบลท่าช้างและเทศบาลตำบลบ้านแหลมมีอัตราการลดลงของประชากร และพื้นที่ศึกษาในอำเภอบ้านแหลมมีแนวโน้มประชากรลดลงด้วย

3.7 สภาพเศรษฐกิจในลุ่มน้ำเพชรบุรี

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) รายงานมูลค่ารวมผลิตภัณฑ์จังหวัดของจังหวัดเพชรบุรีในปี พ.ศ. 2549 ตามราคาปัจจุบันมีค่าเท่ากับ 44,852 ล้านบาท โดยภาคเกษตรกรรมมีค่า 8,245 ล้านบาท และนอกภาคเกษตรกรรมมีค่า 36,607 ล้านบาท มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัวต่อปี เท่ากับ 102,202 บาท

ตารางที่ 3.7 จำนวนประชากรปี พ.ศ. 2549 ในพื้นที่ศึกษา

อำเภอ	ตำบล	จำนวนประชากร (คน)	อัตราการเปลี่ยนแปลง ประชากรเฉลี่ย * (%)
เมืองเพชรบุรี	บ้านกุ่ม	6,463	1.67
	หนองโสน	5,024	0.60
	ต้นมะม่วง	4,928	0.71
หนองหญ้าปล้อง	บ้านหม้อ	7,354	3.48
	หนองหญ้าปล้อง	6,451	1.01
	ขางน้ำกัลลัดใต้	2,404	3.96
ท่าช้าง	ท่าตะคร้อ	3,749	1.80
	ท่าคอย	2,029	1.72 **
	ขางหย่อง	3,297	1.92
	ท่าไม้รวก	8,984	0.75
	กัลลัดหลวง	6,820	-0.15
	ท่าแดง	5,717	0.61
	วังไคร้	5,106	0.29
	ทต.ท่าช้าง (ท่าช้าง)	18,479	-0.41 **
	ทต.ท่าช้าง (ท่าคอย)	10,088	-0.12 **
	แก่งกระจาน	แก่งกระจาน	7,517
สองพี่น้อง		4,635	0.30
วังจันทร์		4,985	0.79
พุทธสวรรค์		3,106	1.48
บ้านลาด	ตำหูลู	2,876	-2.81
	สมอพลือ	2,243	-0.01
	ท่าสน	3,666	0.33
	ถ้ำรงค์	3,366	0.86
	ทต.บ้านลาด	3,619	4.43 **
บ้านแหลม	บ้านแหลม	2,188	-1.90 **
	บางครก	7,126	-0.11
	ท่าแร่	4,984	0.39
	ทต.บ้านแหลม	13,721	-0.84 **

หมายเหตุ * คิดอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-2549

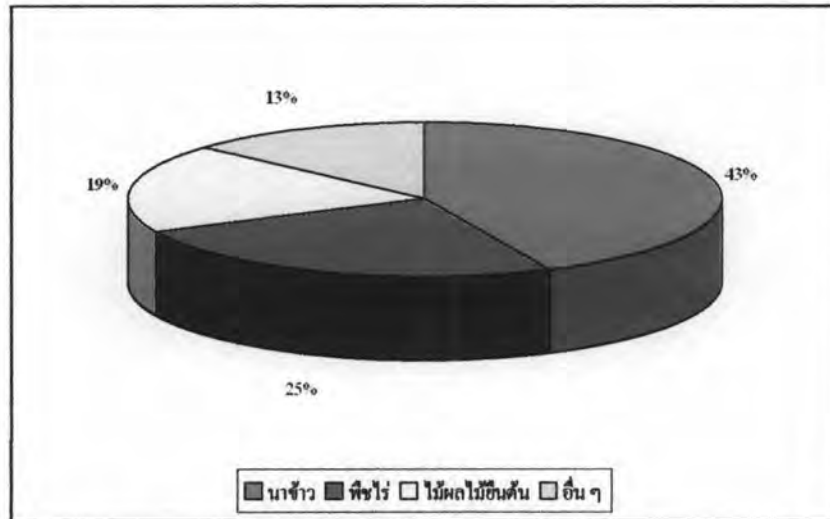
** คิดอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544-2549

ที่มา : กรมการปกครอง 2550.

3.7.1 ภาคเกษตรกรรม

3.7.1.1 การเพาะปลูก

ในปีการเพาะปลูก 2548 จังหวัดเพชรบุรีมีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรทั้งสิ้น 992,310 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 25.50 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด 3,890,711 ไร่ โดยมีพื้นที่ทำนามากที่สุด คือ 426,910 ไร่ รองลงมาเป็นพื้นที่ทำไร่ 249,319 ไร่ พื้นที่ปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น 184,926 ไร่ และพื้นที่ทำการเกษตรอื่น ๆ 131,155 ไร่ ดังภาพที่ 3.9

ภาพที่ 3.9 สัดส่วนพื้นที่เกษตรกรรมของจังหวัดเพชรบุรี พ.ศ.2548

ในพื้นที่ศึกษาดังในตารางที่ 3.8 เป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรีเนื่องจากมีแม่น้ำเพชรบุรี ห้วยแม่ประจันต์และห้วยผากไหลผ่าน และอยู่ในเขตพื้นที่ชลประทาน โดยเขตพื้นที่ชลประทานจากอ่างเก็บน้ำแก่งกระจานจำนวน 468,360 ไร่ พื้นที่ชลประทานจากอ่างขนาดเล็กตามพระราชดำริ 22 แห่ง จำนวน 27,730 ไร่ และพื้นที่ชลประทานจากอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก 63 แห่ง อีกจำนวน 55,900 ไร่ คิดเป็นพื้นที่ชลประทานทั้งหมดร้อยละ 15.20 ของพื้นที่จังหวัด ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอท่าทาง อำเภอบ้านลาด อำเภอเมืองเพชรบุรีและอำเภอบ้านแหลม ดังแสดงในภาพที่ 3.10 ทำให้สามารถปลูกพืชผัก ไม้ผลต่าง ๆ และทำนาได้ตลอดปี

พืชที่สำคัญในพื้นที่ศึกษาแบ่งได้ 4 ประเภท ได้แก่ ข้าว พืชไร่ ไม้ผล และพืชผัก ดังแสดงในตารางที่ 3.8

(1) ข้าว

อำเภอที่มีการปลูกข้าวมาก ได้แก่ อำเภอท่าทาง อำเภอเมือง อำเภอบ้านลาด อำเภอบ้านแหลม ตามลำดับ ส่วนอำเภอแก่งกระจานและอำเภอหนองหญ้าปล้องมีปลูกข้าวเพียงบางตำบล คิดเป็นพื้นที่ปลูกข้าวในปีทั้งหมด 81,035 ไร่ (ช่วงเดือนเมษายน พ.ศ. 2549 – พฤษภาคม พ.ศ. 2550) พื้นที่ปลูกข้าวปรังทั้งหมด 6,103 ไร่ ในอำเภอบ้านแหลมและอำเภอเมือง

ภาพที่ 3.10 พื้นที่ชลประทานในกลุ่มน้ำเพชรบุรี

(2) พืชไร่

พืชไร่ที่สำคัญในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ สับปะรด อ้อย และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งพื้นที่ปลูกพืชไร่เหล่านี้อยู่ในเขตอำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอท่ายาง และอำเภอแก่งกระจาน พื้นที่ปลูกพืชไร่ตามปีปฏิทิน 2550 มีการปลูกสับปะรด อ้อย และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เท่ากับ 22,259 7,225 และ 3,654 ไร่ ตามลำดับ

(3) ไม้ผล

ไม้ผลที่สำคัญในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ชมพู่ มะม่วง มะพร้าว มะนาว และกล้วยชนิดต่าง ๆ เช่น กล้วยหอม กล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ พื้นที่ปลูกไม้ผลมากที่สุด คือ พื้นที่ศึกษาในอำเภอท่ายาง อำเภอแก่งกระจาน อำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอบ้านแหลม อำเภอบ้านลาด และอำเภอเมือง พื้นที่ปลูกชมพู่ทั้งหมด 2,031 ไร่ มะม่วง 15,641 ไร่ มะพร้าว 6,135 ไร่ มะนาว 28,242 ไร่ กล้วยหอม 5,380 ไร่ กล้วยน้ำว้า 13,540 ไร่ กล้วยไข่ 7,045 ไร่ ตามปีปฏิทิน 2550

ตารางที่ 3.8 พื้นที่เกษตรกรรมในพื้นที่ศึกษาตามปีปฏิทิน พ.ศ.2550

อำเภอ/ตำบล	นาข้าว* (ไร่)	พืชไร่ (ไร่)	ไม้ผล (ไร่)	พืชผัก (ไร่)	รวม
เมือง					
บ้านคุ้ม	5,326.00	-	93.00	-	5,419.00
หนองโสน	19,115.00	-	345.00	-	19,460.00
ด้นมะม่วง	350.00	-	75.00	5.00	430.00
บ้านหม้อ	960.00	-	36.00	16.00	1,012.00
ท่าราบ	-	-	-	-	-
คลองกระแซง	-	-	-	-	-
หนองหญ้าปล้อง					
หนองหญ้าปล้อง	700.00	480.00	6,227.00	-	7,407.00
ขางน้ำกัลลิกใต้	-	3,670.00	2,592.00	-	6,262.00
ท่าตะคร้อ	-	1,690.00	1,145.00	-	2,835.00
ท่ายาง					
ท่าคอย	8,047.00	180.00	9,481.00	1,375.00	19,083.00
ขางห้อย	1,933.00	-	1,305.00	80.00	3,318.00
ท่าไม้รวก	-	1,730.00	12,525.00	600.00	14,855.00
กัลลิกหลวง	-	12,030.00	5,969.00	515.00	18,514.00
ท่าแดง	7,802.00	-	4,380.00	105.00	12,287.00
วังไคร้	30.00	80.00	5,999.00	785.00	6,894.00
ท่ายาง	10,000.00	-	10,485.00	1,265.00	21,750.00
แก่งกระจาน					
แก่งกระจาน	-	1,979.00	6,323.00	-	8,302.00
สองพี่น้อง	-	10,281.00	4,566.00	-	14,847.00
วังจันทร์	990.00	909.00	2,294.00	-	4,193.00
ทิวสวรรค์	1,050.00	-	-	-	1,050.00
บ้านลาด					
คำหู่	4,282.00	-	895.00	3.00	5,180.00
สมอพลี	2,988.00	-	225.00	-	3,213.00
ท่าสน	2,980.00	-	200.00	-	3,180.00
ถ้ำรงค์	3,400.00	-	1,385.00	-	4,785.00
บ้านลาด	1,051.00	-	-	-	1,051.00
บ้านแหลม					
บ้านแหลม	2,350.00	-	142.00	-	2,492.00
บางครก	2,497.00	-	4,534.00	-	7,031.00
ท่าแร่	5,184.00	-	316.00	-	5,500.00

หมายเหตุ : * หมายถึง ช่วงเดือนเมษายน พ.ศ. 2549- พฤษภาคม พ.ศ. 2550

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร 2550.

(4) พืชผัก

พืชผักที่สำคัญในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ข้าวโพดหวาน ถั่วฝักยาว พริก ขี้หนูเม็ดใหญ่ และพริกใหญ่ พื้นที่ปลูกพืชผักมากที่สุด คือ พื้นที่ศึกษาในอำเภอท่ายาง มีพื้นที่ปลูกตามปีปฏิทิน 2550 ดังนี้ ข้าวโพดหวาน 2,055 ไร่ ถั่วฝักยาว 390 ไร่ พริกขี้หนูเม็ดใหญ่ 858 ไร่ และพริกใหญ่ 562 ไร่

3.7.1.2 ปศุสัตว์

ปศุสัตว์สำคัญที่เลี้ยงในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ โค สุกร เป็ด ไก่ นอกจากนี้ ยังมีกระบือ แพะ แกะ ห่าน และนกกกระทา ซึ่งกระจายอยู่ในทุกอำเภอของพื้นที่ศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 3.9

3.7.1.3 การประมง

จังหวัดเพชรบุรีมีพื้นที่ติดต่อกับชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกติดต่อกับอ่าวไทยตั้งแต่อำเภอบ้านแหลมจนถึงอำเภอชะอำ รวมระยะทางประมาณ 82 กิโลเมตร ทำให้อาชีพการประมงเป็นอาชีพที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ชายฝั่งอำเภอบ้านแหลมเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงหอยแครงที่สำคัญของประเทศ ปริมาณสัตว์น้ำทั้งจากการทำประมงในทะเลและประมงน้ำจืด ในปี 2548 มีผลผลิตรวมทั้งสิ้น 6,206,988.57 ตัน (สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี, 2550) แบ่งเป็น

(1) สัตว์ทะเลจากการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง

สัตว์ทะเลที่มีการเพาะเลี้ยง ได้แก่ กุ้งทะเล เช่น กุ้งกุลาดำ กุ้งแชบ๊วย หอยแครง หอยแมลงภู่ ซึ่งมีผลผลิตเท่ากับ 2,749 6,000 และ 3,500 ตันตามลำดับ

(2) สัตว์ทะเลที่ได้จากการจับจากธรรมชาติ มีผลผลิตรวมเท่ากับ 6,320.5

ตัน

(3) สัตว์น้ำจืดที่ได้จากการเพาะเลี้ยง

สัตว์น้ำจืดที่มีการเพาะเลี้ยงมาก ได้แก่ ปลาอุก ปลานิล ปลาดู ปลาตะเพียน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) มีผลผลิตทั้งหมดเท่ากับ 4,299 ตัน

(4) สัตว์น้ำจืดที่จับได้จากแหล่งน้ำธรรมชาติ มีผลผลิตรวมเท่ากับ 370 ตัน

(5) สัตว์น้ำจืดที่ได้จากการเพาะเลี้ยง

สัตว์น้ำจืดที่มีการเพาะเลี้ยงมาก ได้แก่ ปลาอุก ปลานิล ปลาดู ปลาตะเพียน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) มีผลผลิตทั้งหมดเท่ากับ 4,299 ตัน

(6) สัตว์น้ำจืดที่จับได้จากแหล่งน้ำธรรมชาติ มีผลผลิตรวมเท่ากับ 370 ตัน

ตารางที่ 3.9 จำนวนปลุสตัดว์ในพื้นที่ศึกษา พ.ศ. 2549

อำเภอ/ตำบล	โค (ตัว)	สุกร (ตัว)	เป็ด (ตัว)	ไก่ (ตัว)
เมือง				
บ้านกุ่ม	302	-	-	3,743
หนองโสน	754	5,800	-	79
คันมะม่วง	391	-	-	-
บ้านหม้อ	291	-	-	22,919
ท่าราบ	-	-	-	203
คลองกระแซง	-	-	-	221
หนองหญ้าปล้อง				
หนองหญ้าปล้อง	1,956	10,817	260	78,338
ขางน้ำกุดใต้	1,569	40	133	2,883
ท่าตะคร้อ	1,694	138	2,340	14,825
ท่าขาง				
ท่าคอย	1,181	6,340	8,024	21,812
ขางห้อย	608	610	25	1,933
ท่าไม้รวก	1,823	842	40	4,509
กสิคหลวง	618	943	15	6,608
ท่าแลง	501	64	178	7,711
วังไคร้	1,112	1,100	18	2,511
ท่าขาง	1,083	102	112	40,171
แก่งกระจาน				
แก่งกระจาน	2,874	225	130	505
สองพี่น้อง	1,796	40	52	211
วังจันทร์	2,502	271	93	441
ทิวสวรรค์	1,629	220	5	345
บ้านลาด				
คำหู่	542	12	36	3,635
สมอพลือ	468	6	30	1,071
ท่าสน	538	-	161	7,854
ถ้ำรงค์	282	34	35	3,672
บ้านลาด	440	77	135	32,502
บ้านแหลม				
บ้านแหลม	418	74	2,450	14,900
บางครก	1,124	98	-	34,624
ท่าแร่	684	-	-	2,654

ที่มา : กรมปศุสัตว์ 2550.

3.7.2 ภาคอุตสาหกรรมและอื่น ๆ

คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (2550) จัดจังหวัดเพชรบุรีอยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุนเขต 3 โดยพิจารณาตามรายได้ของประชาชนในจังหวัดและสาธารณูปโภคพื้นฐาน จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดเพชรบุรี ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2549 มีทั้งหมด 656 โรงงาน ส่วนในพื้นที่ศึกษามีทั้งหมด 172 โรงงาน (กรมโรงงานอุตสาหกรรม , 2550) ดังแสดงในตารางที่ 3.10 ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น สีข้าว อบเม็ล็คพีช ขนมหวาน ผลไม้ กวน อาหารทะเลแช่แข็ง เป็นต้น

3.8 สภาพสังคมในลุ่มน้ำเพชรบุรี

จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีสถานบริการทางสังคมที่ครบถ้วน ทั้งในด้านการศึกษา ศาสนสถาน รวมถึงระบบสาธารณูปโภคที่ทำให้ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

3.8.1 การศึกษา

จังหวัดเพชรบุรีมีสถานศึกษาทุกระดับตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 260 แห่ง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 6 แห่ง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 4 แห่ง และสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 19 แห่ง ดังแสดงในตารางที่ 3.11 จังหวัดเพชรบุรีแบ่งเขตพื้นที่การศึกษากเป็น 2 เขต ได้แก่

- (1) เขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ได้แก่ พื้นที่อำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอบ้านแหลม อำเภอเขาย้อย และอำเภอหนองหญ้าปล้อง
- (2) เขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ได้แก่ พื้นที่อำเภอบ้านลาด อำเภอท่าสาย อำเภอแก่งกระจาน และอำเภอชะอำ

3.8.2 ศาสนา

ประชากรของจังหวัดเพชรบุรีนับถือศาสนาพุทธทั้งหมด 440,223 คน คิดเป็นร้อยละ 96.87 และศาสนาอื่น ๆ ได้แก่ ศาสนาอิสลาม 11,362 คน ศาสนาคริสต์ 2,583 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 และ 0.56 ตามลำดับ จังหวัดเพชรบุรีมีศาสนสถานแบ่งเป็นวัด 253 แห่ง ดังแสดงในตารางที่ 3.12 และมีมัสยิด 16 แห่ง โบสถ์ 4 แห่ง

3.8.3 สาธารณสุข

ด้านการสาธารณสุขของจังหวัดเพชรบุรีประกอบด้วยโรงพยาบาลทั่วไป 1 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน 7 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 3 แห่ง สถานพยาบาล 2 แห่ง และโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม 1 แห่ง (สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี, 2550) ดังแสดงในตารางที่ 3.13

ตารางที่ 3.10 จำนวนและชนิดของอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษา

อำเภอ/ตำบล	จำนวน (โรงงาน)	ประเภทโรงงาน
เมืองเพชรบุรี		
บ้านกุ่ม	4	สีข้าว บดเมล็ดพืช ทำภาชนะจากโลหะ
หนองโสน	5	ขนมจีน ขนมปัง คอนกรีตบล็อก เชื่อมโลหะ อู่รถยนต์
คันมะม่วง	15	ผลไม้กวน โรงไม้ อีซูบล็อก ห้องเย็น บรรจุก๊าซ ทำวงกบ
บ้านหม้อ	13	เส้นไหม น้ำแข็ง น้ำดื่ม โรงพิมพ์ กลึงเชื่อมโลหะ อู่รถยนต์
ท่าราบ	44	โรงฆ่าสัตว์ ผลไม้กวน ขนมหวาน ขนมปัง เส้นก๋วยเตี๋ยว
คลองกระแวง	9	เส้นก๋วยเตี๋ยว ผลไม้กวน น้ำแข็ง โรงพิมพ์ ยาแผนโบราณ
หนองหญ้าปล้อง		
หนองหญ้าปล้อง	8	ชุดคิน ทราย ชุดทรายบก สีข้าว เครื่องปรุงรสอาหาร
ขางน้ำกัลลไค	2	ชุดคิน
ท่าตะคร้อ	8	ชุดคินทราย บานประตูหน้าต่าง อู่ซ่อมรถ เครื่องยนต์
ท่าช้าง		
ท่าคอย	7	ชุดคินทราย ชุดทราย สีข้าว ผสมคินซีเมนต์
ขางห้อย	2	ชุดคินทราย
ท่าไม้รวก	11	ชุดคักคินทราย ชุดทรายบก ชุดทราย ฆ่าฆ่าแหละสุกร
กัลลหลวง	2	ชุดทราย ฆ่าแหละไก่
ท่าแลง	1	ชุดคิน
วังโครี	3	ร่อนคักคินทราย ชุดทรายบก
ทต.ท่าช้าง	47	สีข้าว คัดแยกผลผลิตเกษตร ซ่อมเครื่องยนต์ น้ำตาล
แก่งกระจาน		
แก่งกระจาน	1	ผลิตกระแสไฟฟ้า
สองพี่น้อง	-	-
วังจันทร์	3	ชุดคินทราย สีข้าว ผลิตภัณฑ์คอนกรีต
ทิวสวรรค์	1	ชุดคักคินหรือทราย
บ้านลาด		
คำหรุ	5	สีข้าว วงกบประตู
สมอพลี	9	ผลไม้กวน สีข้าว ผลิตภัณฑ์คอนกรีต อู่รถยนต์
ท่าสน	4	สีข้าว
ถ้ำรงค์	2	สีข้าว คอนกรีตผสมเสร็จ
ทต.บ้านลาด	9	อบเมล็ดพืช ผลไม้คอง สีข้าว วงกบ คอนกรีตบล็อก
บ้านแหลม		
บ้านแหลม	21	อาหารทะเลแช่แข็ง ฆ่าแหละสัตว์น้ำ สีข้าว น้ำปลา อาหารสัตว์ ยาแผนโบราณ ต่อเรือประมง ทำชิ้นส่วนเรือ
บางครก	5	สีข้าว เส้นขนมจีน คอนกรีตบล็อก
ท่าแร่	4	สีข้าว ทำยาสมุนไพร คอนกรีตบล็อก

ที่มา : กรมโรงงานอุตสาหกรรม 2550.

ตารางที่ 3.11 จำนวนสถานศึกษาในพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี

ประเภทสถานศึกษา	พื้นที่การศึกษาเพชรบุรี		พื้นที่ศึกษา	
	เขต 1	เขต 2	เขต 1	เขต 2
โรงเรียนระดับประถม	107	131	22	26
โรงเรียนระดับมัธยม	12	10	2	1
อาชีวศึกษา	3	3	2	1
อุดมศึกษา	1	3	11	1
โรงเรียนเอกชน	17	2	12	-
รวม	140	149	49	29

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2550.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2550.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2550.

สำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 2550.

ตารางที่ 3.12 จำนวนวัดในจังหวัดเพชรบุรีและในพื้นที่ศึกษา

อำเภอ	จำนวนวัด (แห่ง)	
	ทั้งหมด	พื้นที่ศึกษา
เมืองเพชรบุรี	74	35
หนองหญ้าปล้อง	13	9
ท่ายาง	33	17
แก่งกระจาน	13	9
บ้านลาด	37	19
บ้านแหลม	27	14
ชะอำ	24	-
เขาย้อย	32	-
รวม	253	103

ที่มา : สำนักงานพระพุทธศาสนา 2550.

3.8.4 การประปา

สำนักงานประปาเพชรบุรีเป็นหน่วยงานในการผลิตน้ำประปา อยู่ในสังกัดการประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ปัจจุบันมีผู้ใช้บริการน้ำประปาทั้งหมด 35,343 ราย (มีนาคม พ.ศ. 2550) (การประปาส่วนภูมิภาค, 2550) มีสถานีผลิตน้ำ 2 แห่ง และสถานีจ่ายน้ำ 4 แห่ง (สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี, 2550) คือ

ตารางที่ 3.13 โรงพยาบาลและสถานพยาบาลในจังหวัดเพชรบุรี

ชื่อโรงพยาบาล	ประเภท	จำนวนเตียง
พระจอมเกล้า	โรงพยาบาลทั่วไป	399
ท่าช้าง*	โรงพยาบาลชุมชน	72
บ้านลาด*	โรงพยาบาลชุมชน	36
บ้านแหลม*	โรงพยาบาลชุมชน	36
แก่งกระจาน*	โรงพยาบาลชุมชน	36
หนองหญ้าปล้อง*	โรงพยาบาลชุมชน	36
ชะอำ	โรงพยาบาลชุมชน	30
เขาย้อย	โรงพยาบาลชุมชน	30
วิชรเวช	โรงพยาบาลเอกชน	50
เพชรรัตน์*	โรงพยาบาลเอกชน	100
เมืองเพชร-ธนบุรี*	โรงพยาบาลเอกชน	100
สหแพทย์	สถานพยาบาล	26
ผลกำเนิดศิริ	สถานพยาบาล	10
คำขามราชนิเวศน์*	โรงพยาบาลสังกัด กระทรวงมหาดไทย	10

หมายเหตุ : * โรงพยาบาลในพื้นที่ศึกษา

ที่มา : โรงพยาบาลสำรวจ 2550.

3.8.4.1 สถานีผลิตน้ำ

(1) สถานีผลิตน้ำบ้านลาด อำเภอเมืองเพชรบุรี กำลังผลิต 1,700 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง ใช้น้ำในการผลิตจากแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งผลิตจ่ายน้ำให้กับผู้ใช้น้ำอำเภอเมืองเพชรบุรี และอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี และตำบลยี่สาร อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

(2) สถานีผลิตน้ำนายาง อำเภอชะอำ กำลังผลิต 200 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง ใช้น้ำในการผลิตจากคลองชลประทาน ผลิตและจ่ายน้ำให้แก่ผู้ใช้น้ำในอำเภอชะอำ และอำเภอท่าช้าง

3.8.4.2 สถานีจ่ายน้ำ

(1) สถานีจ่ายน้ำเพชรบุรีเก่า(วังบ้านปืน) รับน้ำจากสถานีผลิตน้ำบ้านลาด และสูบจ่ายน้ำให้กับอำเภอบ้านแหลม

(2) สถานีจ่ายน้ำบ้านแหลม รับน้ำจากสถานีจ่ายน้ำเพชรบุรีเก่า (วังบ้านปืน) และสูบจ่ายน้ำให้กับตำบลยี่สารและตำบลบางตะบูน

- (3) สถานีจ่ายน้ำบางขุนไทร ไม่ได้ทำการสูบจ่ายน้ำ (รับน้ำโดยตรงจาก สถานีจ่ายน้ำบ้านลาด)
- (4) สถานีจ่ายน้ำหาคเจ้าสำราญ ไม่ได้ทำการสูบจ่ายน้ำ (รับน้ำโดยตรงจาก สถานีจ่ายน้ำบ้านลาด)